

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 10ης Φεβρουαρίου 2004 *

Στην υπόθεση C-85/03,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών (Ελλάδα) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Μαυρονά και Σία ΟΕ

και

Δέλτα Εταιρεία Συμμετοχών ΑΕ,

η έκδοση προδικαστικής απόφασης ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαιών των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες) (ΕΕ L 382, σ. 17),

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Jann (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. La Pergola, S. von Bahr, R. Silva de Lapuerta και K. Lenaerts, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: L. A. Geelhoed

γραμματέας: R. Grass

αφού το αιτούν δικαστήριο ενημερώθηκε ότι το Δικαστήριο προτίθεται να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη σύμφωνα με το άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας,

αφού οι ενδιαφερόμενοι, που μνημονεύονται στο άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, εκλήθησαν να υποβάλουν τις τυχόν εν προκειμένω παρατηρήσεις τους,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα,

εκδίδει την ακόλουθη

Διάταξη

¹ Με διάταξη της 27ης Απριλίου 2001, η οποία περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 26 Φεβρουαρίου 2003, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών

υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες) (ΕΕ L 382, σ. 17).

- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκλυαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Μαυρωνά και Σία ΟΕ (στο εξής: Μαυρωνά), ομόρρυθμης εταιρίας ελληνικού δικαίου, και της Δέλτα Εταιρίας Συμμετοχών ΑΕ (στο εξής: Δέλτα), ως προς τις απορρέουσες από σύμβαση προμηθείας αμοιβές και αποζημιώσεις.

Το νομικό πλαίσιο

- 3 Το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 86/653 καθορίζεται στα άρθρα 1 και 2, τα οποία προβλέπουν:

«Άρθρο 1

1. Τα μέτρα εναρμόνισης που θεσπίζονται από την παρούσα οδηγία εφαρμόζονται στις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών, που διέπουν τις σχέσεις ανάμεσα στους εμπορικούς αντιπροσώπους και τους αντιπροσωπευμένους από αυτούς.

2. Κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας, εμπορικός αντιπρόσωπος είναι εκείνος στον οποίο, υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή, ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου, το οποίο καλείται στο εξής "αντιπροσωπευόμενος", την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ' ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου.

3. Εμπορικοί αντιπρόσωποι κατά την έννοια της παρούσας οδηγίας δεν μπορούν να είναι, ιδίως:

- τα πρόσωπα τα οποία, υπό την ιδιότητα του οργάνου έχουν την εξουσία να δεσμεύουν μια εταιρεία ή ένωση προσώπων,
- οι εταίροι οι οποίοι έχουν νόμιμη εξουσία να δεσμεύουν τους άλλους εταίρους,
- οι διαχειριστές που ορίζονται από το δικαστήριο, οι εκκαθαριστές ή οι σύνδικοι πτωχεύσεως.

Άρθρο 2

1. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται για:

- τους μη αμειβόμενους εμπορικούς αντιπροσώπους,
- τους εμπορικούς αντιπροσώπους, εφόσον συναλλάσσονται στα χρηματιστήρια εμπορευμάτων ή στις αγορές πρώτων υλών,

— τον οργανισμό που είναι γνωστός με την ονομασία “Crown Agents for Overseas Governments and Administrations”, όπως θεσπίστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο δυνάμει του νόμου του 1979 σχετικά με τους “Crown Agents”, ή τους θυγατρικούς του οργανισμού.

2. Κάθε κράτος μέλος έχει την ευχέρεια να προβλέπει ότι η οδηγία δεν εφαρμόζεται στα πρόσωπα που ασκούν εκείνες τις δραστηριότητες του εμπορικού αντιπροσώπου οι οποίες θεωρούνται παρεπόμενες σύμφωνα με το δίκαιο αυτού του κράτους μέλους.»

- 4 Η οδηγία 86/653 μεταφέρθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το προεδρικό διάταγμα 219, της 18ης και 30ής Μαΐου 1991, περί εμπορικών αντιπροσώπων, καθώς και το προεδρικό διάταγμα 312, της 8ης και 22ας Αυγούστου 1995, περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του προεδρικού διατάγματος 219/91, όπως τροποποιήθηκε με τα προεδρικά διατάγματα 249/93 (ΦΕΚ Α' 108/28.6.1993) και 88/94 (ΦΕΚ Α' 64/29.4.1994), που επαναλαμβάνουν προφανώς, ως προς το ουσιώδες μέρος, τη διατύπωση της εν λόγω οδηγίας.

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 5 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η Δέλτα και η Μαυρωνά συνήψαν σύμβαση, δυνάμει της οποίας η Μαυρωνά θα αγόραζε τα προϊόντα της Δέλτα ιδίω ονόματι. Κατά την παραλαβή των προϊόντων αυτών, η Μαυρωνά κατέβαλε την τιμή, αφού αφαιρούσε ποσό ίσο προς 19%, που αναλογούσε στην προμήθειά της, και στη συνέχεια πωλούσε τα προϊόντα σε τρίτους, ενεργώντας για λογαριασμό της Δέλτα.

- 6 Η Μαυρωνά ζήτησε προφανώς από τη Δέλτα την καταβολή αποζημιώσεως πελατείας, που προβλέπεται στο άρθρο 9, παράγραφος 19, του προεδρικού διατάγματος 312, υποστηρίζοντας ότι η δραστηριότητά της είναι ανάλογη της δραστηριότητας εμπορικού αντιπροσώπου. Επειδή η Δέλτα αρνήθηκε να καταβάλει την απαιτηθείσα από τη Μαυρωνά πληρωμή, η Μαυρωνά άσκησε προσφυγή ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών, στις 2 Ιουλίου 1996.
- 7 Το δικαστήριο αυτό, δυνάμει της «κατά γράμμα ερμηνείας» των διατάξεων της οδηγίας 86/653 και του προεδρικού διατάγματος 312, επισημαίνει ότι η δραστηριότητα της Μαυρωνά δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των νομοθετημάτων αυτών, καθόσον δυνάμει του ελληνικού δικαίου ασκεί δραστηριότητα «παραγγελιοδόχου», ήτοι συνάπτοντας συμβάσεις για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, αλλά ιδίω ονόματι. Εν τούτοις, τίθεται το ερώτημα αν οι διατάξεις αυτές πρέπει να εφαρμοστούν κατ' αναλογία στην εν λόγω εταιρία. Εξάλλου, αυτή η κατ' αναλογία ερμηνεία αποτελεί το αντικείμενο αντικρουομένων απόψεων στην ελληνική νομική θεωρία και νομολογία.
- 8 Πράγματι, πριν από τη μεταφορά της οδηγίας 86/653 στην ελληνική έννομη τάξη, το ελληνικό δίκαιο δεν έκανε καμία διάκριση μεταξύ εμπορικών αντιπροσώπων και παραγγελιοδόχων, γεγονός το οποίο εξηγεί το υφιστάμενο κενό ή, τουλάχιστον, την αβεβαιότητα ως προς το τελευταίο αυτό επάγγελμα.
- 9 Επομένως, το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653/ΕΟΚ, είναι εμπορικός αντιπρόσωπος και αυτός ο οποίος υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή αγοράζει στο όνομά του εμπορεύματα από τον αντιπροσωπευόμενο αφαιρώντας από την τιμή αγοράς την προμήθειά του και στη συνέχεια πωλεί τα εμπορεύματα αυτά σε τρίτους, ενεργώντας όμως για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου[;]

- 2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, έχει —εν προκειμένω— ο τεθείς με το ως άνω άρθρο ορισμός του εμπορικού αντιπροσώπου τεθεί κατ' αντιδιαστολή με τον ως άνω (δηλαδή με αυτόν ο οποίος υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή αγοράζει στο όνομά του εμπορεύματα από τον αντιπροσωπευόμενο αφαιρώντας από την τιμή αγοράς την προμήθειά του και στη συνέχεια πωλεί τα εμπορεύματα αυτά σε τρίτους, ενεργώντας όμως για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου) ή υφίσταται πραγματικό κενό[;]
- 3) Σε περίπτωση που υφίσταται κενό, είναι δυνατό με βάση τις αρχές της επιείκειας να εφαρμοσθεί αναλογικά ο ως άνω ορισμός του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας και σε αυτόν ο οποίος υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή αγοράζει στο όνομά του εμπορεύματα από τον αντιπροσωπευόμενο αφαιρώντας από την τιμή αγοράς την προμήθειά του και στη συνέχεια πωλεί τα εμπορεύματα αυτά σε τρίτους, ενεργώντας όμως για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου[;]
- 4) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, τα δικαστήρια των κρατών μελών μπορούν να προβούν σε επέκταση της έννοιας του εμπορικού αντιπροσώπου και στον ανωτέρω, με αναλογική εφαρμογή της εθνικής τους νομοθεσίας, με την οποία ενσωματώθηκε στο εσωτερικό τους δίκαιο η ως άνω οδηγία, ή αυτό είναι ανεπίτρεπτο αφού αντιστρατεύεται την ομοιομορφία του κοινοτικού δικαίου[;]»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 10 Κρίνοντας ότι η απάντηση στα ερωτήματα αυτά δεν αφήνει περιθώρια εύλογης αμφιβολίας, το Δικαστήριο ενημέρωσε το αιτούν δικαστήριο, σύμφωνα με το

άρθρο 104, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας, ότι προτίθεται να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη και κάλεσε τους μνημονευομένους στο άρθρο 23 του Οργανισμού του Δικαστηρίου ενδιαφερομένους να υποβάλουν τις τυχόν, εν προκειμένω, παρατηρήσεις τους.

- 11 Η Δέλτα, η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δήλωσαν ότι συμφωνούν να αποφανθεί το Δικαστήριο με αιτιολογημένη διάταξη. Η Ιταλική Κυβέρνηση ανακοίνωσε στο Δικαστήριο ότι δεν θα υποβάλει παρατηρήσεις επ' αυτού. Η Μαυρωνά ισχυρίστηκε ότι δεν υπήρχε εξαρχής λόγος να υποβληθούν στο Δικαστήριο τα εν λόγω προδικαστικά ερωτήματα, εφόσον εν προκειμένω πρόκειται σαφώς για σύμβαση πρακτορείας και όχι για σύμβαση προμηθείας. Εν πάση περιπτώσει, η οδηγία 86/653 πρέπει να τύχει εφαρμογής στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης.
- 12 Με τα προδικαστικά ερωτήματα, που αρμόζει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 86/653 περιλαμβάνονται, εκτός από τους μεσολαβητές που ενεργούν επ' ονόματι και για λογαριασμό ενός αντιπροσωπευόμενου, τα πρόσωπα που ενεργούν για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου, αλλά ιδίω ονόματι, και, σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, αν τα εθνικά δικαστήρια μπορούν παρ' όλ' αυτά να εφαρμόσουν κατ' αναλογία τις διατάξεις της εν λόγω οδηγίας στους παραγγελιοδόχους.
- 13 Η Ελληνική και η Γερμανική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή, φρονούν ότι η σαφής και ανεπιφύλακτη διατύπωση της οδηγίας 86/653 αποκλείει την εφαρμογή της, έστω και κατ' αναλογία, στους παραγγελιοδόχους. Ο αποκλεισμός αυτός ισχύει κατά τον ίδιο τρόπο σε κοινοτικό και σε εθνικό επίπεδο. Πράγματι, οι εμπορικοί αντιπρόσωποι και οι παραγγελιοδόχοι ασκούν διαφορετικά επαγγέλματα και οι ανάγκες προστασίας στις σχέσεις τους με τους αντιπροσωπευόμενους είναι διαφορετικές. Μέτρο εναρμονίσεως του δικαίου που τυγχάνει εφαρμογής σε δεδομένη, σαφώς καθορισμένη, συμβατική σχέση δεν μπορεί να διευρυνθεί σε άλλα είδη συμβατικών σχέσεων που δεν καλύπτονται από το μέτρο αυτό.

- 14 Εν τούτοις, η Μαυρωνά και η Ιταλική Κυβέρνηση ισχυρίζονται ότι επιβάλλεται η εφαρμογή της οδηγίας 86/653 στην κατάσταση της κύριας δίκης, διότι το αποφασιστικό σημείο της έγκειται στο γεγονός ότι το εν λόγω πρόσωπο ενεργεί για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου. Επομένως, ο παραγγελιοδόχος εξομοιούται προς εμπορικό αντιπρόσωπο.
- 15 Συναφώς, διαπιστώνεται ότι από τη σαφή διατύπωση του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 86/653 προκύπτει ότι η οδηγία αυτή καθορίζει τον εμπορικό αντιπρόσωπο ως εκείνον στον οποίο, «υπό την ιδιότητά του ως ανεξάρτητου μεσολαβητή, ανατίθεται σε μόνιμη βάση είτε να διαπραγματεύεται για λογαριασμό άλλου προσώπου, το οποίο καλείται στο εξής “αντιπροσωπευόμενος”, την πώληση ή την αγορά εμπορευμάτων είτε να διαπραγματεύεται και να συνάπτει τις πράξεις αυτές επ’ ονόματι και για λογαριασμό του αντιπροσωπευόμενου». Στα άρθρα 1, παράγραφος 3, και 2, η οδηγία αυτή οριοθετεί επακριβώς την έννοια του εμπορικού αντιπροσώπου περιορίζοντας την σε σαφώς καθοριζόμενες καταστάσεις.
- 16 Καμία διάταξη της οδηγίας 86/653 δεν αναφέρει τα πρόσωπα τα οποία, μολονότι ενεργούν για λογαριασμό τρίτου, ενεργούν παρ’ όλ’ αυτά ιδίω ονόματι και, επιπλέον, η οδηγία αυτή δεν περιλαμβάνει καμία ένδειξη βάσει της οποίας να τεκμαίρεται ότι η οδηγία μπορεί να τύχει εφαρμογής σε συμβατικές σχέσεις όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης.
- 17 Πράγματι, η δραστηριότητα προσώπων που ενεργούν για λογαριασμό τρίτου, αλλά ιδίω ονόματι, είναι διαφορετική από τη δραστηριότητα των εμπορικών αντιπροσώπων και, όπως ορθώς επισημαίνει η Γερμανική Κυβέρνηση, τα συμφέροντα και η ανάγκη προστασίας των δύο επαγγεμάτων δεν είναι τα ίδια.
- 18 Επομένως, δεν υφίσταται εύλογη αμφιβολία ως προς το ότι η επίμαχη κατάσταση της κύριας δίκης δεν περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 86/653.

- 19 Ανεξαρτήτως του ερωτήματος αν μπορεί να αποβεί χρήσιμη η εναρμόνιση των κανόνων των κρατών μελών που σκοπούν στην προστασία του επαγγέλματος των παραγγελιοδόχων, ερώτημα στο οποίο δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να απαντήσει, συνομολογείται ότι η εναρμόνιση αυτή δεν υφίσταται επί του παρόντος. Εν πάση περιπτώσει, η εναρμόνιση αυτή δεν μπορεί να θεσπισθεί στο κοινοτικό δίκαιο νομολογιακά.
- 20 Κατά τα λοιπά, η νομοθετική αυτή κατάσταση σε κοινοτικό επίπεδο δεν εμποδίζει εθνικό νομοθέτη να προβλέψει, για την προστασία των παραγγελιοδόχων, πρόσφορους κανόνες εμπνεόμενος από τις διατάξεις της οδηγίας 86/653, εφόσον τούτο είναι προφανώς χρήσιμο και καθόσον καμία άλλη διάταξη του κοινοτικού δικαίου δεν το εμποδίζει.
- 21 Επομένως, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η οδηγία 86/653 έχει την έννοια ότι τα πρόσωπα που ενεργούν για λογαριασμό ενός αντιπροσωπευόμενου, αλλά ιδίω ονόματι, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 22 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ελληνική, η Γερμανική και η Ιταλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδικασικούς της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πρώτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 27ης Απριλίου 2001 το Πολυμελές Πρωτοδικείο Αθηνών, αποφάινεται:

Η οδηγία 86/653/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Δεκεμβρίου 1986, για τον συντονισμό των δικαίων των κρατών μελών όσον αφορά τους εμπορικούς αντιπροσώπους (ανεξάρτητους επαγγελματίες), έχει την έννοια ότι τα πρόσωπα που ενεργούν για λογαριασμό ενός αντιπροσωπευόμενου, αλλά ιδίω ονόματι, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής.

Λουξεμβούργο, 10 Φεβρουαρίου 2004.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πρώτου τμήματος

P. Jann